

ואתחז תרגום

עיונים בתרגום אונקלוס

גיליון מס' 30

מיכאל שלום הלוי דינר

פרשת במדבר

שיסעו בצורה של הדגלים ועשו זאת בלי שנצטוו ואילו להרמב"ן נמצא שנצטוו גם 'לראשונה יסעו' שכך יסעו כסדר הדגלים.

וכן נראה בפסוק ל"ד שכתוב 'ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' כן חנו לדגליהם וכן נסעו איש למשפחותיו וגו', מבואר שנצטוו גם על אופן הנסיעה. ולהתרגום צ"ל שויעשו בני ישראל הולך על 'כן חנו לדגליהם' ואח"כ התורה מוסיפה וכן נסעו לא מפני ציווי ד'.

פ"ג פ"ט. ונתת את הלויים לאהרן ולבניו נתונים **נתונים המה לו**. ת"א ותתן ית וכו' מסירין יהיבין אינון ליה. מש"כ אונקלוס נתונים בלשון 'מסירה' **ברבנו בחיי** כתב שעל שנתנו נפשם על מעשה העגל לכן נתונים המה לו, ובזה תירגם אונקלוס מסירין יהיבין, ואולי כוונתו כיון שמסרו נפשם לכן הם נתונים במסירה. **והנצי"ב בהעמק דבר** כתב ע"פ **הגמ'** (ב"מ ח: ב"ב עד:) שקנין מסירה היינו כשמוסר דבר מזה לזה, ואף כאן נמסרו הלויים מתוך בני ישראל לכהנים כי היה לבני ישראל איזה קנין ובעלות על הלויים חלף המעשר ראשון ואת הקנין הזה נתנו מתנה לכהנים, ו'יהיבין' היינו שנתנו הלויים את עצמם לכהנים.

פ"א פנ"א. **והזר הקרב יומת**. ת"א וחילונו דיתקרב יתקטל, וכן תירגם להלן (פ"ג פ"י ופי"ח פ"ז). וכבר כתב **הרמב"ן** (בשמות פכ"א פכ"ט) שכל מקום שכתוב בתרגום 'יתקטל' היינו מיתה בידי אדם, ולפי"ז מבואר שסובר התרגום כאן **כרבי עקיבא** (בסנהדרין פא:) שזר ששימש במקדש מיתתו בחנק, אולם **רש"י** כתב כאן יומת בידי שמים וכדעת **רבי ישמעאל** שם.

פ"ב פ"ב. **יחנו בני ישראל וגו' סביב לאהל מועד יחנו**. ת"א ישרון בני ישראל וכו' סחור למשכן זימנא ישרון. תירגם יחנו לשון **עתיד**, שציווי ה' שכך יעשו. אולם לקמן (פסוקים ט יז כד לא) עה"פ ראשונה יסעו, כאשר יחנו כן יסעו, ושלשים יסעו, לאחרונה יסעו, שם תירגם אונקלוס לשון **הווה** נטליו, שרן, וצ"ב. וביאר בספר **מעט צרי** שציווי ה' למשה ואהרן הוא רק עד סוף פסוק ד' ואח"כ התורה עוברת לספר היאך נסעו, ולכן יותר נכון לתרגם לשון **הווה** שכך זה קורה. אולם בספר **טוב ירושלים** כתב **שברמב"ן** מבואר שציווי ה' למשה הוא כל הפרשה עד סוף פסוק ל"א וממילא כל הפרשה מתפרשת בלשון עתיד. ונפק"מ שלתרגום נצטוו ישראל רק שיחנו סביב ולא נצטוו על הנסיעה

ובספר **פנים יפות** כתב ששואלים העולם היאך חל דין לוויה על הלויים שנולדו אח"כ הרי"ז מתנה בדבר שלא בא לעולם, ולכן תירגם אונקלוס מסירין יהיבין כיון שסובר כשיטת **המרדכי** (ב"ב בשם י"א) והובא דעה זו **בשו"ע** (חו"מ סימן רג ס"י וברמ"א סימן ר"ט ס"ד) שהמקנה ב' חפצים ואחד מהם דבר שלא בעולם חל הקנין אגב החפץ השני שבא לעולם ואף כאן חל המתנה על הנולדים אח"כ אגב הלויים שכבר נולדו. וזהו מש"כ מסירין יהיבין שהיות שחל קנין מסירה על הנולדים ממילא חל ה'יהיבין' על השאינם נולדים.

פ"ג פמ"ו. ואת פדויי השלשה ושבעים ומאתים. ת"א וית פורקן. פירש בספר לחם ושמלה שהיינו את הכסף של הפדיון, ודלא כרש"י שפירש שהיינו הבכורות עצמם שצריכים להפדות.

פ"ד פ"ט. ולקחו בגד תכלת וכסו וגו' ואת כל כלי שמנה. ת"א וית כל מני שימושא [כך בנוסחאות מדוייקות]. לא תי' מני משחה, משום דאיתא בירושלמי (שבת פ"י ה"ג) והובא ברש"י (שבת צב. ד"ה שכן) שאלעזר לקח בידו את השמן למאור ושמן המשחה וקטורת וכו' וא"כ זה לא היה מכוסה בתכלת, כן ביאר בספר **נתינה לגר. והרמב"ן כתב ש"א שאלעזר לא נשא את השמן והקטורת אלא היה ממונה עליהם ונתן אותם לבני קהת, ולפי"ז יתכן שבני קהת כן כיסו את השמן. אמנם יש גירסאות בתרגום כלי**

משחא וכ"ה **בנצי"ב**. ולדבריהם י"ל שאמנם את השמן עצמו לקח אלעזר אבל את **כלי** השמן לקחו בני קהת.

פ"ד פ"כ. ולא יבאו לראות כבלע את הקודש. ת"א ולא ייעלון למחזי כד מכסן ית מני קודשא. כתב הרמב"ן שלתרגום **ורש"י** פירוש הפסוק שיש איסור לראות את כלי הקודש ויש ע"ז חיוב מיתה ועל כן נצטוו הכהנים לכסות את כלי הקודש ולהכניס אותם לנרתיקיהן כדי שלא יראו אותם ו'כבלע' היינו כשמכסים את הקודש. אולם דעת **רבותינו בגמרא** (סנהדרין פא:) שזו אזהרה שלא לגנוב את כלי הקודש, וכבלע הוא מלשון גזלה, עכ"ד.

שם. כבלע את הקדש ומתו. ת"א ולא ייעלון וכו' ולא ימותון, היינו שכוונת התורה להזהיר שלא יבואו לראות כדי שלא ימותו ולכן הוסיף ותירגם לא ימותון. וכן לעיל (פסוק ט"ו) עה"פ 'ולא יגעו אל הקודש ומתו' ת"א ולא ימותון, מטעם הנ"ל. **והאחרונים** הקשו מדוע הפרשה מסתיימת במוות הרי צריך לסיים בדבר טוב, ולהתרגום ניחא שאדרבה כוונת התורה שלא ימותו.

אולם העיר **אאמו"ר שליט"א** שברש"י נראה ל"כ, **שרש"י** כתב (בפט"ו) ומתו שאם יגעו חייבין מיתה בידי שמים, נראה שהפסוק בא להשמיע את החיוב מיתה ולא רק את האזהרה שלא ליגע, ולרש"י לכאורה אין הפרשה מסיימת בדבר טוב ועי' מש"כ בזה המפרשים.

לע"נ מרת תרצה בת ר' אליהו הכהן ע"ה
ולע"נ מרת רינה ע"ה בת ר' שמעון יהודה שיבדלחט"א

להערות, הוספות ותרומות, ולקבלת הגיליון במייל ניתן לפנות בכתובת
vt0533180131@gmail.com